

Han söker sina rötter i barndomsmiljön

25 oktober 2023 19:30

Behovet att blicka tillbaka för att förstå sina rötter brukar komma med åren. Henrik Ranby har skrivit en bok där han sätter sin uppväxt i ett historiskt perspektiv. Följ honom tillbaka till första skoldagen 1972.

Birgitta Johansson
Text

Äldre läsare kan känna igen sig, yngre kan kanske upptäcka ett Helsingborg från förr. "Det kan vara spännande för yngre att se hur det har förändrats under den här tiden" säger Henrik Ranby.
Bild: Björn Lilja

– Den stora kastanjen står ju kvar. Den känns väldigt central, säger Henrik Ranby och ser sig om bland byggnaderna vid Sankt Jörgens skola i norra Helsingborg.

Sedan hans låg- och mellanstadietid har lekredskapen blivit fler på skolgården, där nu elever i färgglada sneakers springer omkring. Man kan prova att blunda och föreställa sig barn i utställda jeans och randiga tröjor i brunt och orange.

Mer än 50 år har förflutit sedan uppropsdagen 21 augusti 1972 då Henrik Ranby för första gången begav sig till skolan som ligger i norra delen av Helsingborg.

"Klassrummet, sal 13, låg i bottenvåningen mot Pålgatan till vänster om en liten förstuga och hade en järnkolonn insatt i mitten. De nya eleverna hade tagit plats vid de för dagen i U-form arrangerade bänkarna" beskriver han första skoldagen i boken Decemberbarn.

Hur känns det att vara tillbaka?

Henrik Ranby har skrivit flera böcker. Den här gången har han gått tillbaka till sin egen uppväxt och familjens historia.
Bild: Björn Lilja

– Det är lite speciellt, lite dubbelt. Lågstadiet uppfattar jag som en väldigt idyllisk tid.

Henrik Ranby bodde med sina föräldrar och två äldre syskon i en villa på Karl X Gustavsgatan i stadsdelen Tågaborg.

I boken skildrar han livet hemma i villan, somrarna i fritidshuset och vardagen med föräldrar, syskon och kompisar.

Emellanåt blev det besök hos farmor Lilly som bodde på Ribersborg i Malmö: "Någon gång åker vi med Malmös sista spårvagnslinje ut till Sibbarp, enbart för att det är roligt."

När äldre släktingar går bort gör sig döden påmind i tillvaron. För 50 år sedan då gamle kungen avled på Helsingborgs lasarett hamnade barnen på Sankt Jörgens skola mitt i en nyhetshändelse.

"I september återkom döden och nu visade det sig att till och med en kung kunde dö. Vi skolbarn skulle stå med svenska flaggor vid Margaretaplatsen när den svarta likbilen, med Gustaf VI Adolfs kista, svept i svenska flaggan och eskorterad av polismotorcyklar, snabbt for förbi. Sedan återvände vi till Sankt Jörgensskolan och ritade teckningar av händelsen."

Inte långt från skolan låg den gamla Sagabiografen.

– Här såg jag den första filmen som inte var en barnfilm, Ben-Hur. Vi var helt uppe i den.

Henrik Ranby.
Bild: Björn Lilja

Henrik Ranby blickar bakåt och reflekterar över hur han kom att bli den person han är idag.

– Det handlar om att söka sina rötter och sin identitet. Det ena spåret är familjen och det andra barndomsmiljön, även populärkulturen.

Henrik Ranbys farmor Lilly och farfar Axel växte båda upp i Malmö. Som gifta bodde de en tid på Östra Förstadsgatan.
Bilden är tagen på Östra Förstadsgatan i oktober 1926.

Boken inleds med en släkthistorisk exposé med början på 1600-talet som landar på 1960-talet då föräldrarna Ingegerd och Jan bildar familj.

Samtidigt som Henrik Ranby ger en bild av sin släkts historia vill han sätta den i relation till utvecklingen på den skånska landsbygden under 1800-talet då befolkningen ökade och många blev fattigare, vilket satte fart på urbaniseringen.

Farfadern Axel föddes 1901 i Helsingborg, men flyttade tidigt till Malmö där fadern fått arbete som förman på AB Svenska Konstgödnings- och Svavelsyrefabriken. Familjen fick sin första bostad på Ehrensärdsgatan i ett hyreshus som kallades "Ensamheten". Som vuxen och nygift med Lilly flyttar han in i en nybyggd lägenhet på Storgatan "ett av arkitekten Fritz Österlinds eleganta senklassicistiska hus med fyrkantiga burspråk".

– Man flyttar in till staden och där stod det kanske och vägde, skulle man bli arbetare eller borgare? I det här fallet har man gått från torpare till direktörer på två generationer. På något sätt hamnar den skånska historien i min släkthistoria, säger Henrik Ranby.

FAKTA

Henrik Ranby

Aktuell: Med boken Decemberbarn.

Gör: Docent i konstvetenskap, universitetssektor i kulturvård vid Göteborgs universitet.

Bor: Nyhamnsläge.

Har också skrivit (i urval): Arkitektur och byggnadstraditioner på Kullahalvön (1995), Jugendepoken i Malmö (1996), Helsingborgs bebyggelseutveckling 1863-1971 (Helsingborgs historia VII:3, 2005), Henriks byggnadsvård (2014), Museum (2020), Minnet av Caroline (2021).

Birgitta Johansson
birgitta.johansson@hdsydsvenskan.se
0435-75 95 17

+ Följ